ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİ VELİ BÜLTENİ

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

2018

marmara kolej marmara college

Sayın veli;

Dünya Sağlık Örgütü'nce, "çocuğun sağlığını, fiziksel gelişimini olumsuz yönde etkileyen, bir yetişkin, toplum veya ülkesi tarafından bilerek veya bilmeyerek yapılan davranışlar" çocuk istismarı olarak kabul edilmektedir. Çocukların, ana-babalarının ya da başkalarının bakımında iken "bedensel ve zihinsel şiddetin her türünden" korunmaları gerektiği, ülkemizin de taraf olduğu Çocuk Haklarına dair Sözleşmede de yer almaktadır. Ülkemizde çocuğa yönelik pek çok araştırma gerçekleştirilmektedir.

UNICEF Türkiye'nin 2016 yılında yaptığı "Türkiye'de Çocuk İstismarı ve Aile İçi Şiddet" araştırması raporuna göre, çocukları korumak ve iyileştirmek amacıyla geniş anlamda toplumda hassasiyet yaratacak eğitim kampanyalarının başlatılmasının kaçınılmaz olduğu; farkındalık yaratıldıktan sonra ailelere, öğretmenlere ve çocuklara yönelik iyileştirici adımlara ihtiyaç duyulduğu; çocukları istismardan korumak ve aile içi şiddeti önlemek için yalnızca çocuklar ya da ailelerle çalışmanın yeterli olmayacağı ve farklı alanlarda araştırmalar yapılması gerektiği gibi ana unsurlar yer almıştır.

Bu bültenin sizlerin çocuk istismarı ve ihmali ile ilgili farkındalığınıza ışık tutmasını diliyorum.

ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİ

Çocuklar da yetişkinler gibi temel insan haklarına sahiplerdir. Bu haklar, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına dair Sözleşme hükümlerinde de belirtilmiştir. Bu Sözleşme' de imza atan devletlerin de kabul ettiği üzere, çocukların:

• Fiziksel ve duygusal şiddet ya da istismara, ihmale, cinsel taciz dâhil her türlü kötü muameleye karşı korunması;

• İşkence ya da diğer zalimce, insanlık dışı, aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulmaya karşı korunması; esas alınmıştır.

Çocuk istismarı; 18 yaşın altındaki çocukların ya da ergenlerin ana-babaları, onları bakıp gözetmek ve eğitmekle görevli öğretmen, usta, koruyucu aile fertleri, vasi gibi kişiler ya da yabancı kişiler tarafından yapılan, bedensel veya psikolojik olarak sağlıklarına zarar veren, fiziksel, duygusal, cinsel ya da zihinsel gelişimlerini engelleyen tutum ve davranışlardır.

Çocuk ihmali ise; 18 yaşın altındaki çocukların ya da ergenlerin fiziksel ve psikolojik sağlıkları ve gelişmeleri için temel olan beslenme, korunma, sevgi, gözetim, eğitim ve yol gösterme gibi gereksinimlerinin kendilerine bakıp gözetmekle yükümlü kişilerce yeterince karşılanmamasıdır.

İSTİSMAR TÜRLERİ

Çocuk istismarı; fiziksel, cinsel, duygusal istismar ve ihmal olarak dört ana grupta incelenmektedir.

1. Fiziksel İstismar

Çocuğun kaza sonucu oluşmamış ve fiziksel zarar görmesiyle ortaya çıkan yaralanmalardır.
Açıklanamayan yara bere ve darbe izleri:

Fiziksel Göstergeler

- Yüzde, dudakta, ağızda yara ve darbe izleri.
- Gövdede, sırtta, kalçada, baldır bacaklarda morluklar.
- Değişik seviyelerdeki iyileşme belirtilerinde el izi, ısırık izi.
- Kümelenmiş ve düzenli formlardaki şekiller.
- Kemer, elektrik kablosu gibi acı vermek için kullanılan nesnelerin izleri
- Açıklanamayan kırıklar/çıkıklar, kafa derisinde saç kaybı,
- Morarma
- Vücudun belli yerlerinde kesikler,
- Kırık kemikler,
- İç kanama gibi hemen görülen etkileri gibi
- Açıklanamayan yanıklar
- Özellikle ayak tabanlarında, avuç içinde, sırtta veya kaba etteki puro ve sigara yanıkları

Davranışsal Göstergeler

- Cezalandırmayı hak ettiği yönündeki tutum
- Yetişkinler ile iletişim kurmaktan sakınma
- Ebeveynden korkma
- Eve gitmekten korkma
- Ebeveyn tarafından bildirilen yaralanmalar
- Kendi kendine zarar veren davranışlar
- Aşırı derecede çekingen ya da saldırgan davranışlar
- Fiziksel temastan rahatsız olma
- Ağrı şikayetleri ya da rahatsız hareketler
- İklim şartlarına uygun olmayan ve vücudu saklamak için giyilen giysiler
- Diğer çocukların ağlamasına duyarlı olma
- Okula erken gitme, okuldan geç ayrılma
- Evden kaçma (ergenlerde)
- Sosyal işlevsellik alanında sorunlar
- Yakın ilişki kurmada zorluklar
- Çatışmalı, duygusal yoğunluğu az, yoğun öfke ilişkileri kurma

Bilişsel/Akademik Göstergeler

- Gelişimsel bozukluklar
- Okul başarısında düşme

Uzun ve Kısa Dönemli Psikolojik Sonuçları

- İzolasyon
- Korku
- Güven Kaybı
- Depresyon ve anksiyete

- Düşük öz değerlilik
- İlişki kurmada ve sürdürmede güçlük
- Yeme bozuklukları
- Travma sonrası stres bozukluğu
- İntihar girişimleri

2. Cinsel İstismar

Çocuğun bir yetişkin ya da kendisinden büyük bir çocuk tarafından anlamadığı veya kabul etmediği, gelişimsel olarak hazır olmadığı halde karşı tarafın cinsel tatmini için kullanılması durumudur.

Fiziksel Göstergeler

- Yürüme ve oturmada zorluk çekme
- Yırtılmış, lekeli veya kanlı iç çamaşırları.
- Genital bölgede acı, şişkinlik, kızarıklık, kanama ya da kaşıntı.
- İdrar yapmada acı çekmek
- Genital bölgenin dışında bereler, kanama ya da yırtılmalar olması
- Cinsel yolla bulaşan hastalığın tespiti

Davranışsal Göstergeler

- Uygun olmayan cinsel oyunlar veya ileri derecede cinsel bilgi sahibi olma ve rastgele cinsel ilişki kurma.
- Histeri, duygularını kontrol edememe
- Okulda beklenmedik zorlanmalar
- Uzaklaşma ve depresyon
- Kardeş rekabetinde aşırı üzülme
- Akranlarla ilişkilerde zorluk ve onlarla ilişkiden çekinme
- Kendi kendine sosyal tecrit oluşturma
- Fiziksel temas veya yakınlıktan kaçınma
- Ani ve aşırı kilo değişimi (zayıflama ya da şişmanlama)
- Belli yerlerden ve kişilerden çok fazla korkma
- Tanıdık bir yetişkinden kaçma ya da kaçınma davranışı sergileme

3. Duygusal İstismar

Çocuğun duygusal bütünlüğüne ve kişilik gelişimine zarar veren her türlü davranış ve eylemdir. Çocuğa duygusal olarak yokmuş gibi davranılması, ihtiyaç duyduğu sevgi, ilgi ve yakınlığın gösterilmemesi, bunun aksine gelişimini bozan her türlü aşağılama, reddetme, suçlama gibi söz ve davranışlara maruz kalmasıdır. Çocuğun duygusal istismarı tek başına olabilir ya da fiziksel veya cinsel istismarla birlikte görülebilir.

Fiziksel Göstergeler

- Konuşma ya da diğer iletişim bozuklukları
- Fiziksel gelişimin yavaşlaması

- Çocukta var olan astım ya da alerji gibi bazı hastalıkların şiddetlenmesi
- Madde bağımlılığı

Davranışsal Göstergeler

- Alışkanlık bozuklukları (parmak emme, sallanma vb. gibi)
- Suç işleme de dahil olmak üzere antisosyal ve yıkıcı davranışlar
- Nevrotik özellikler (uyku bozuklukları, oyun oynamada tutukluluk)
- Davranış bozuklukları (şikâyet etme, pasiflik, saldırganlık vb.)
- Aşırı uyum sorunları (yaşından büyük ya da küçük davranma)

Duygusal Göstergeler

- Sosyal ilişkilerini etkileme
- Yaşının gerektirdiği şekilde davranamama

Bilişsel/Akademik Göstergeler

- Duygusal istismara eşlik eden gelişimsel gecikme bilişsel gecikmeye de neden olarak çocuğun akademik performansını etkiler.

4. <u>İhmal</u>

İhmal çocuğun beslenme, giyinme, barınma, tıbbi bakım, eğitim veya uygun gözetim gibi temel ihtiyaçlarını, duygusal ihtiyaçlarını, eğitimsel/bilişsel ihtiyaçlarını karşılamakta başarısız olmak ve uygun büyüme konusunda denetim eksikliği göstermektir. İstismara göre daha yaygındır ama onun kadar çarpıcı değildir. Tüm dünyada çocuk nüfusunun %1-2'si ihmal edilmektedir. Tüm istismarların yaklaşık %48-63'nün ihmal ile birlikte olduğu düşünülmektedir.

Fiziksel Göstergeler

- Sürekli açlık belirtileri: Kötü beslenme işaretleri gösterir
- Hijyensiz ortam: Keçeleşmiş saçlar, kirli cilt veya şiddetli vücut kokusu
- Uygun olmayan kıyafetler
- Denetimsizliğin sürekli olması: Çocuk evde bakım sağlayacak kimsenin olmadığını belirtir. Çocuk ya da bakımını üstlenen kişi uyuşturucu veya alkol kullanır.
- İhmal edilmiş fiziksel sorunlar ve tıbbi bakım
- Normal kilonun altında olma
- Kötü gelişim şekilleri
- Büyüyememe
- Bitler, karın şişmesi, çok zayıf görünüş
- Uykusuz görünme

Davranışsal Göstergeler

- Kendi kendine zarar veren davranışlar
- Okulda bulunma süresinin uzaması (erken gelme ve geç gitme)
- Sürekli yorgunluk, halsizlik ya da derste uyuyakalma
- Yetişkin sorumluluklarını ve ilgilerini yüklenme
- Sık sık devamsızlık yapma veya gecikme

Duygusal Göstergeler

- Düşük benlik algısı-kendine değer vermeme
- Sosyal sorunlar-kısıtlı arkadaş ilişkileri
- Kişisel yakınlık kurmada zorluklar
- Uygun olmayan isteklere hayır demede zorluk (ilgi ihtiyacı ile ilgili)
- Sosyal içe çekilme-yoğun içe atım sorunları

İhmalin Bazı Nedenleri

- Aile krizleri
- Ailede iş kaybı
- Ailede ciddi bir hastalık
- Boşanma
- Bir yapının ya da rutinin olmaması; düzenli bir yemek saati, uyku saati ya da ev ödevlerini yapacağı bir zamanın olmaması gibi
- Çocuğun evde kendine ait bir yerinin olmaması

Yukarıda belirtilen ihmal göstergelerini ve sonuçlarını anlamak fiziksel istismarla ilişkili göstergeleri anlamaktan çok daha zor olabilir. Fakat ihmal istismardan çok daha tehlikeli ve ciddi olabilir, özellikle annesine/bakıcısına yaşamak için bağımlı olan bebekler ve küçük çocuklar söz konusu olduğunda.

AİLELERİGÜÇLENDİRME YÖNTEMLERİ

Bireylerin, ailelerin ve çocukların değer verilerek desteklendiği sağlam bir toplumsal yapının oluşturulabilmesi için herkese düşen görevler vardır. Bütün aileler çocukları için benzer temennilerde bulunur. Güvenli bir yuva, iyi bir eğitim ve başarılı olma olanağı. İlgili bir birey ve toplumun sorumluluk sahibi bir mensubu olarak bu temennilerin gerçekleşmesine katkıda bulunmak için aşağıdaki önerileri değerlendirebilirsiniz.

İletişim Kurun: Sağlam ilişki kurabilen aileler hem almaları gereken önemli kararlar hem de günlük etkinlikleri hakkında fikir alış verişinde bulunurlar ve işte ya da okulda yaşadıklarının yanı sıra duygularını da birbirlerine anlatırlar. Sorun yaşadıklarında sorunun üstüne gitmeden önce sakinleşmeyi tercih ederler; kızgınlıklarının turşusunu kurmazlar ama kendiliğinden buharlaşmasına da izin vermezler. Bunun yerine olası çözüm yollarını müzakere ederek, sorunların en iyi şekilde çözülmesi için birlikte çaba harcarlar.

Sevginizi ve İlginizi Gösterin: Söylemleri ve davranışları aksi yönde olsa bile çocuklar aileleri tarafından sevildiklerini bilmeye ihtiyaç duyarlar. Güçlü aileler ilgilerini pek çok şekilde gösterirler. Aile üyelerinin birbirlerine "seni seviyorum", "aynı aileye mensup olmaktan mutluluk duyuyorum" gibi güzel sözler söylemeleri, kucaklaşmaları, birbirlerine lakap takmaları ve aile hatıralarından bahsetmeleri mümkündür.

Birlikte Zaman Geçirin: Sağlam ilişki kurabilen aileler sohbet ederek, okuyarak, oyunlar oynayarak, yürüyüşe çıkarak, yemek pişirerek vb. birlikte zaman geçirirler. Öperek yatırmak ve uyumadan önce masal anlatmak gibi özel davranışlar aile fertlerinin birbirlerine yakınlaşmalarını sağlar.

ÇOCUKLARI İSTİSMARDAN KORUMAK İÇİN EBEVEYNLERE ÖNERİLER

Çocuğunuzla iyi bir iletişim içinde olun. Ailesiyle sağlıklı iletişim kurabilen, sevgi- saygı ortamında büyüyen çocuklar hem istismara uğrama konusunda daha az risk taşırlar, hem de başlarına gelen olumsuz olaylarda ailelerinden destek isteyebilirler.

- ✓ Çocuğunuzun öğretmeni, danışmanı ve okul müdürüyle tanışın ve işbirliği yapın.
- ✓ Çocuğunuzun sağlıklı arkadaşlıklar geliştirmesine yardımcı olun. Kalabalık içinde olmak güven verir ve zorbalar arkadaş çevresi olan çocukları daha az hedef seçerler.
- ✓ Çocuğunuza şiddetin kabul edilemez olduğunu öğretin. Çocukların % 60'ı istismara tanık olurlar. Bu çocuklar, diğerlerinin davranışlarını etkilemede ve mağdurlara yardımcı olmada hayati bir role sahiptir. Anne babalar, şiddeti hoş görmeyen değer sistemleri oluşturmada rol modeli olabilirler.
- ✓ Çocuğunuza istismarı nasıl şikayet edeceklerini öğretin. Kendiniz de bu durumlarda nereden yardım istenebileceğini öğrenin.

Günün 24 saati mesaidesiniz. Para, hastalık ve evliliğin stresi gibi gündelik sorunlarla uğraşırken bile, sınırsız sabır ve bilgeliğe sahip olmanız bekleniyor. Hepimiz, zamanın % 100'ünde çocuklarımıza mükemmel anne-babalık yapmak istiyoruz, ama kimse bunu yapamaz; şimdiye kadar hiç kimse bunu başarmış değil. Belki de bu yüzden anne baba olmakla ilgili bu kadar çok hayal kırıklığı yaşıyor ve bazen yapayalnız olduğunuzu hissedebiliyorsunuz.

Çocuğunuzla Sağlıklı İletişim Kurmak İçin Bazı İpuçları

Çocuğunuzla sağlıklı bir ilişki sayısız etkileşim biçimleriyle kurulabilir. Bu çok fazla enerji ve çalışma gerektirebilir fakat alacağınız ödül her şeye değerdir. Anne baba olmakla ilgili en başta sağlanması gereken, elbette, her çocuğun sevilme ihtiyacının, yeterince karşılanmasıdır ve tek bir doğru yolun olmadığının bilinmesidir.

Farklı yetiştirme teknikleri farklı biçimlerde gerçekleştirilir. Mükemmel olmayı beklemeyin! Ebeveyn olmak çok zor bir iştir aynı zamanda.

Çocuğunuza Sevildiği ve Güvende Olduğu Duygusunu Verin

- ✓ Çocuğunuzun onu sevdiğinizi bildiğinden emin olun; yanlış bir şeyler yaptığında bile!
- ✓ Başarılarını ve yeteneklerini övün. Geliştirdiği becerilerinin farkında olun.

- ✓ Çocuğunuzla zaman geçirin. Hoşlandığınız şeyleri birlikte yapmaya özen gösterin. Çocuğunuzu dinleyin.

Çocuğunuzu Güvende Tutmak İçin

- ✓ Çocuğunuzun size ya da güvenilir başka bir yetişkine nasıl ulaşabileceğini bildiğinden emin olun.
- ✓ Çocuğunuza ismi, adresi, ve telefon numarası ile okulunun, akrabalarınızın, aile dostlarınızın isim, adres ve telefon numaralarını öğretin.
- ✓ Çocuğunuzun hangi yetişkin ve çocuklarla zaman geçirdiğini, nerde olduğunu ve hangi aktiviteleri yaptığını bilin.
- ✓ Çocuğunuzun bilgisayar başında geçirdiği süreyi kısıtlayın ve internet bağlantısı olan bilgisayarları ortak alanlara koyun.

Çocuğunuza Sesinizi Yükseltmeniz Onun Notlarını Yükseltmez!

Aşağıdaki önemli ipuçlarını okumak için bir kaç dakikanızı ayırmanız doğru yol için ilk adım olacaktır. Anlayış hem ebeveynler hem öğrenciler için en önemli aşamadır. Bir daha ki karne zamanına kadar bu ipuçlarını aklınızda tutun.

Ebeveynler için ipuçları:

- ✓ Çocuğunuzla övünün. Karnesiyle ilgili en az bir iyi şey bulun. Örneğin; devam durumu, davranış notu gibi.
- ✓ Sakin olun, bırakın çocuğunuz notlarını size anlatsın.
- ✓ Daha iyi olması konusunda ona nasıl yardımcı olabileceğinizi sorun.
- ✓ Çocuğunuzun öğretmeniyle plan yapın. Çevrenizde yardım alabileceğiniz yerlere danışın.

Anne - Babalar ve Bakıcılar için Zorluklarla Baş Etme

Çocuklar ve ergenler ebeveynlerini zaman zaman zorlayıcı davranabilirler. Bunlar doğal şeyler, ama yine de zor! Sinirleriniz zayıflamaya başladığında, şu basit tavsiyelerden birini deneyin:

- ✓ Ellerinizi arkanızda kavuşturun. Bu hareket, elinizle çocuğu tehdit etmekten veya ona vurmaktan sizi alıkoyar.
- ✓ Derin bir nefes alın. 10'a kadar sayın. Her nefeste, öfkenizi dışarıya verdiğinizi düşünün. Bir mola verin. Güvendiğiniz birinden, sizi birkaç dakika dinlendirmesini isteyin ve yürüyüşe çıkın ya da kısa bir süre için uzaklaşın.
- ✓ Odadan çıkın. Bulunduğunuz yerden ayrılamıyorsanız, çocuğu/çocukları takip edecek birisini bulun ve en az üç dakika başka bir odada kalın, sakinleşmeye çalışın.
- ✓ Arkadaşınızı, ailenizden birini ya da komşunuzu arayın. Birisiyle durumunuz hakkında konuşun.
- ✓ Yazın. Bir kalem kağıt alın ve aklınıza gelen her şeyi yazın. Sonra, kağıdı buruşturup atın.
- ✓ Bastırılmış enerjinizi kullanın. 15 kere yerinizde zıplayın ya da merdiven çıkıp inin. Dikkatli olun, eğer çocuğunuzu korkutacaksa bu hareketleri yapmayın.

Seni Seviyorum Diyebilmenin Çeşitli Yolları

- "Sana güveniyorum" deyin.
- Konuştuğunuzda göz teması kurun.
- "Lütfen" ve "Teşekkür ederim" sözcüklerini kullanın.
- Çocuğunuzla samimi ve nazik bir ifadeyle konuşun.
- Onunla gurur duyduğunuzu ifade edin.
- Güven ilişkisi oluşturun.
- "Hayır" dediğinizde hayır olduğunu anlasın.
- "Evet" dediğinizde evet olduğunu anlasın.
- "Konuşmak ister misin?" diye sorun.
- Dinleyin Dinleyin. Dinleyin.
- İhtiyacı olduğunda yanında olmaya hazır olun.
- Onunla boş zamanlarınızda birlikte vakit geçirin.
- Yanlış yapmasına izin verin. Kimse mükemmel değildir.
- Onunla eğlenmeyi, gülmeyi bilin.
- "Sana nasıl yardım edebilirim?" diye sorun.
- Onun özeli olmasına izin verin ve saygı duyun.
- Çocuğunuzun arkadaşlarına iyi davranın, onları hoş tutun.
- Bazı sınırlarınız olsun.
- Ulaşılabilir hedefler ortaya koyun.
- Gerçeği söyleyin.
- Bir şeyi bilmediğiniz zaman "bilmiyorum" deyin.
- "Şu konuda nasıl hissediyorsun" diye sorun.
- Onlar evdeyken evde olmaya özen gösterin.
- Onlara özgürlük tanıyın.
- Kuralları birlikte oluşturun.
- Sınırları ve sonuçlarını açıklıkla oluşturun.
- Duygularını onaylayın.
- Fikirlerini ve önerilerini sorun.
- Başarılarını takdir edin.
- Mutlu olduğunuzda gülün, bunu belli edin.
- Üzüntülü olduğunuzda ağlayın.
- Neden kızgın olduğunuzu açıklayın.
- Yumuşak bir ses tonu kullanın.
- Her gece "seni seviyorum" deyin uyumadan önce.
- Her sabah neşeli bir şekilde "günaydın" deyin.
- Bir şey anlattığında durun ve dinleyin.
- Okula gittiği zaman ona iyi bir gün dileyin.
- Verdiğiniz sözleri yerine getirin.
- "Seni seviyorum" deyin.

Uluslararası Mevzuat…

2 Eylül 1990 tarihinde yürürlüğe giren Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde; "Ulusal yasalarca daha genç bir yaşta reşit sayılma hariç, 18 yaşın altındaki her insan çocuk sayılır"denmektedir. Tür- kiye bu sözleşmeyi 30 Eylül 1990 tarihinde imzalamış 4058 sayılı yasayla onaylarak 27 Ocak 1995 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Çocuk Hakları Sözleşmesi Madde 19:

"Taraf devletler, çocuğun anne babasının ya da onlardan yalnızca birinin, yasal vasi ya da bakımını üstlenen herhangi bir kişinin yanında iken bedensel veya zihinsel saldırı, şiddet veya kötü davranışa, ihmal veya ihmalkar davranışa, ırza geçmeyi de içeren her türlü istismara karşı korunması için yasal, yönetsel, toplumsal, eğitsel tüm önlemleri alır. Bu tür koruyucu önlemler; çocuklara kötü davranışın önlenmesi, belirlenmesi, bildirilmesi, yetkili makamlara gönderilm- esi, soruşturulması, tedavisi ve izlenmesi için başkaca yöntemlerin ve uygun olması durumunda adli makamların işe el koyması yanında çocuğa ve onun bakımını üstlenen kişilere destek sağlamaya yönelik toplumsal programların düzenlenmesi için etkin yöntemleri içermelidir".

Ulusal Mevzuat…

İhmal ile ilgili olarak;

Madde 233-Aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali;

(1) Aile hukukundan doğan bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünü yerine getirmeyen kişi, şikâyet üzerine, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Hamile olduğunu bildiği eşini veya sürekli birlikte yaşadığı ve kendisinden gebe kalmış bulunduğunu bildiği evli olmayan bir kadını çaresiz durumda terk eden kimseye, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

(3)Velâyet hakları kaldırılmış olsa da, itiyadî sarhoşluk, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılması ya da onur kırıcı tavır ve hareketlerin sonucu maddî ve manevî özen noksanlığı nedeniyle çocuklarının ahlâk, güvenlik ve sağlığını ağır şekilde tehlikeye sokan ana veya baba, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.